

NATAL

11-28 November 2011

**Björn Christensson, Nacka
Stig Holmstedt, Gysinge**

Reseprogram

Fredag 11 november.	Avresa från Arlanda kl. 17.25, ankomst till Istanbul kl. 21.50 LT. Avresa härifrån kl. 23.45.
Lördag 12 november.	Ankomst till Johannesburg kl. 09.30, avresa härifrån kl. 12.50. Ankomst till King Shaka Airport, Durban kl. 14.00. Uttag av hyrbil, färd till Oribi Gorge.
Söndag 13 november.	Hela dagen i Oribi Gorge med omgivningar.
Måndag 14 november.	Bilfärd till Underberg via Weza-Ngele Forest, Matatiele Mountain och Mount Currie Nature Reserve.
Tisdag 15 november.	Heldagsutflykt till Sani Pass i Drakensbergen samt Lesotho.
Onsdag 16 november.	Halvdagstur kring staden Creighton. På eftermiddagen till Highover GR. Skådning här några timmar.
Torsdag 17 november.	Morgonen i Highover GR och vid Hella Hella Pass. Därefter färd via Darwill Resources Park vid Pietermaritzburg till Eshowe.
Fredag 18 november.	Hela dagen kring Eshowe – Dlinza och Ongoye Forests, Mtuzini och Rickard's Bay.
Lördag 19 november.	Hela dagen fågel- och storviltskådning i Hluhluwe-Umfolozi GR.
Söndag 20 november.	Förmiddagen i Hluhluwe-Umfolozi GR. Eftermiddagen kring kring St.Lucia – iGwalgwala Trail, bron över floden samt iSimangaliso Wetland Park upp till Cape Vidal.
Måndag 21 november.	På förmiddagen återigen iGwalgwala Trail samt iSimangaliso Wetland Park upp till Cape Vidal. På eftermiddagen besök vid flodens delta, bron över floden samt färd till Bonamanzi.
Tisdag 22 november.	Heldag i Bonamanzi, på Nibele Peninsula samt vid Musi Pans.
Onsdag 23 november.	På morgonen några timmar i Bonamanzi, sedan via Musi Pans till Mkuze GR. Här skådning hela eftermiddagen.
Torsdag 24 november.	Hela denna dag i Mkuze GR.
Fredag 25 november.	Tidig kort morgontur i Mkuze GR. Därefter åter till Musi Pans och Bonamanzi. Sedan lång färd till Wakkerstrom.
Lördag 26 november.	Hela dagen kring Wakkerstrom.
Söndag 27 november.	Tidig morgontur kring Wakkerstrom. Därefter via Suikerbosrand NR till ett privat reservat norr om Johannesburg. På flygplatsen kl 17.30. Avfärd kl. 20.25.
Måndag 28 november.	Ankomst till Istanbul kl. 06.10. Avfärd därifrån kl. 08.40. Åter på Arlanda kl. 11.15

Resedagbok

12/11. Efter en lång flygresor med Turkish Airlines via Istanbul anlände vi på morgonen kl. 09.30 till Johannesburg. Resan hade då tagit totalt 15 timmar – 3,5 timmar Stockholm-Istanbul, 2 timmar i Istanbul samt 9,5 timmar Istanbul-Johannesburg. Priset var synnerligen förmånligt, ca 6500 SEK t.o.r. och servicen på planet mycket bra. Efter drygt tre timmar på flygplatsen flög vi vidare till Durban dit vi anlände efter 1 timme och 10 minuter kl. 14.00. På Budget Rent-a-car hämtade vi ut vår förbeställda Toyota Avanza, i mellanklassen och med hög markfrigång. (vilket skulle visa sig helt nödvändigt). Vi hade turen att få en splitter ny bil som bara rullat ca 25 mil. (Tyvärr såg den inte lika ny ut efter vår 16 dagars rundtur på många gånger rätt knaggliga vägar i Sydafrikas nordöstliga delar.....) Vid 15-tiden var vi på väg söderut och vi hann med att handla mat på den utmärkta SPAR-supermarknaden i Port Shepstone innan vi strax före skymningen kunde installera oss i vår bokade stuga i Oribi Gorge NR. Egenhändigt tillagad rumpsteak med haricotes vertes och en flaska gott rödvin kom att smaka alldeles utmärkt. Bilresan var inte särskilt händelserik vad gäller fågel, men vi noterade i alla fall bl.a. *African Fish Eagle*, *Yellow-billed Kite*, *Hamerkop*, *Woolly-necked Stork*, *African Palm Swift*, *House* och *Pied Crow* (de förstnämnda enbart kring Durban) samt *Common Mynah*.

13/11. Kl. 6 mötte vi vår guide för dagen, Innocent Mzindle. Det var en tämligen ung, mycket trevlig kille, dock kanske ännu inte så erfaren vad gäller fågel. Han var dock ändå till god nytta. Vi gjorde först en runda kring campen där vi bl.a. såg *Long-crested Hawk-Eagle*, *Mocking Cliff-Chat* och *Red-collared Widowbird*. Sedan for vi längs vägen upp genom ravinen med frekventa skådningsstopp. Vanliga fåglar var *Knysna Turaco*, *Trumpeter Hornbill*,

Red-chested Cuckoo, *Eastern Black-headed Oriole*, *Amethyst Sunbird*, *Southern Boubou*, *Green-backed Camaropthera* och *Black-bellied Starling*. Vi noterade vidare bl.a. *Black Cuckoo*, *Narina Trogon*, *Giant Kingfisher*, *Crowned Hornbill*, *Green Wood-Hoopoe*, *Olive Woodpecker*, *Black Saw-wing*, *Cape Batis* och *Thick-billed Weaver*.

Trumpeter Hornbill

Ovanför ravinen fanns en platå med stora böljande gräsmarker. Vi började med att spana ovanför en hög brant i vars väggar det häckade stora mängder *African Black Swifts* (lätta att bestämma ovanifrån med sina mörka ryggar och ljusare vingar) och *Rock Martins*. Här hittades även *Cape Rock Thrush* och *Familiar Chat*. På avstånd kretsade inte färre än nio väldiga *Cape Vultures* och bland dessa även en *Peregrine Falcon*. En annan rovfågel här uppe var *Jackal Buzzard*. Ett stopp i en hotellträdgård gav bl.a. *African Hoopoe*, *Olive Thrush*, *Eastern Olive*, *Collared* och *White-bellied Sunbird*, *Spectacled Weaver*, *Yellow-fronted* och *Cape Canary* samt *Cinnamon-breasted Bunting*.

Nästa programpunkt blev en tur i det privata viltreservatet Lake Eland Game Park. Här fanns en hel del däggdjur, främst en hjord om ca 50 *Blesboks* som stod och nickade mot vinden på sitt karakteristiska lustiga sätt. *Blue Wildebeest*, *Plains Zebra* och *Impala* fanns också i mindre antal. Fågelmässigt blev det inte så mycket – vi såg dock bl.a. *Speckled Pigeon*, *Black-collared Barbet*, en vingskadad *White-*

necked Raven, *Levaillant's cisticola*, *Plain-backed Pipit* samt *Cape Sparrow*.

Vi återvände nu ner till ravinen med främsta målet att få se Knysna Woodpecker som var huvudorsaken till att vi besökte Oribi Gorge. Efter ett rejält letande längs vägen fick vi vår arbetsseger – en hona av *Knysna Woodpecker* svarade på tilltal och kom fram för att visa sig fint! Vi noterade i övrigt bl.a. en *African Dusky Flycatcher* samt några *Samango Monkeys*.

På kvällen smakade vårt inköpta viltkött alldeles utmärkt medan ett kraftigt regn smattrade mot stugans tak och fönster.

14/11. Tyvärr regnade det även på morgonen så våra planerade försök att få se Grass Owl samt även en hanne av Knysna Woodpecker kunde inte genomföras. Vi packade istället bilen och drog inåt landet med Weza-Ngele Forest som första anhalt. Denna fina och ursprungliga skog är tyvärr en liten ö i ett oändligt hav av planterad Eucalyptus och någon art av tall. Vi anlände dit precis när regnat slutade och kunde mot en smärre avgift parkera vid Ingeli Forest Lodge. Därifrån tog vi, på måfå, ett av de trails som ledde in i skogen. Målarten var *Orange Ground Thrush* och det tog inte särskilt lång tid innan vi fick fram ett varnande par av denna fina art. I skogen påträffade vi också *Knysna Turaco*, *Yellow-throated Woodland Warbler*, *Bar-throated Apalis* samt *Cape Batis*. En eller två *African Crowned Eagles* skymtade över trädkropparna.

Nästa mål var Matatiele Mountain, som enligt Callan Cohens bok skulle kunna tävla med Sani Pass och Wakkerstrom om det inte låg så långt från allfartsvägarna. Visst var det en omväg på vägen mot Underberg (och Sani Pass), men den var inte så stor som det påstods. Vi hann med fyra timmars skådning där, men skulle ha behövt en heldag. Med hänsyn till att vi saknade en lokal guide och att tiden var alltför kort får man nog säga att utbytet var gott i det härliga väder som nu rådde. På den ganska knackiga grusvägen upp noterade vi säkert ett tiotal *Ground*

Woodpeckers, en *Cape Rock-Thrush*, en *Mountain Wheatear* samt flera *Bookmakieris*, *Malachite Sunbirds* och lustiga spelande *Long-tailed Widowbirds*.

Intensivt spelande Long-tailed Widowbird

Innan den höga radiomasten på toppen tog vi ett track mot höger och körde detta några kilometer tills det mer eller mindre upphörde. Vi befann nu oss på en böljande grässlätt och det började vattnas i munnen vid tanken på alla spännande lärkor och pipilärkor som skulle finnas här. Efter att ha spanat in ett par av vardera *Blue Crane* och *Denham's Bustard* gav vi oss ut på drev i gräsmarkerna. Det var gott om *African Pipits* och vi hittade också en *Red-capped Lark* innan vi slog till med ett par av *Yellow-breasted Pipits*. På nedvägen upptäckte vi ett par pipilärkor som byggde bo i vägkanten och vi kunde efter noggrant studium inte få dem till annat än *Mountain Pipits*. En annan höjdare på nedvägen var en, tyvärr alltför snabbt, förbiflygande *Black Harrier*. Den skall inte finnas här denna årstid, utan då häcka nere i Western Cape.

Dagen tredje lokal blev Mount Currie Nature Reserve utanför Kokstad. Tyvärr stängde man grindarna här redan kl. 18 så det blev ett alltför kort och stressigt besök med huvudinriktningen att få höra Striped och Red-chested Flufftail. Det var dock antagligen ännu för ljus medan vi var kvar i reservatet och ingen av dessa arter hördes. Det gjorde däremot en *African Rail* i vasskanten mot den reservoar som bildar parkens sydgräns. Här häckade talrika *Cape Weavers* och syntes både *Red* och *Yellow Bishops* samt *Levaillant's* och *Pale-*

crowned Cistocolas. En *African Snipe* noterades också innan vi skyndsamt lämnade området för den sista ca timslånga etappen mot Underberg.

Under dagen sågs en hel del vägarter, framför allt mellan Kokstad och Matatiele. Nya för resan var *African Spoonbill*, *African Sacred Ibis*, *African Marsh Harrier* samt *Cape Crow*.

Vi tog in på ett synnerligen lyxigt och trevligt B & B samt åt en mycket prisvärd steak- och rödvinmiddag på en lokal restaurang.

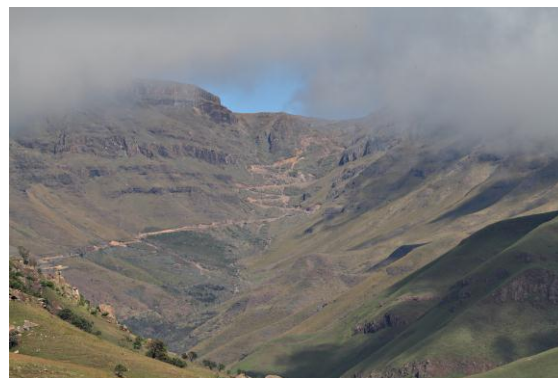
15/11. Nu randades den dag som vi förutsatte skulle bli – och också blev – en av resans absoluta höjdpunkter – färden upp till Sani Pass och Lesotho. Guide och förare av den fyrhjulsdrivna jeepen var Stuart McLean, resans skickligaste, mest ambitiösa och trevligaste guide. En absolut toppen-kille! Som sällskap hade vi ett brittiskt par som inte gjorde något större väsen av sig. Stuart hämtade oss vid hotellet kl. 05.30.

Dagen blev en kryssfest vars like jag sällan upplevt. Redan vid första stoppet fick vi *Black* och *Jacobine Cuckoo*, *Bush Blackcap* och *Dark-capped Yellow Warbler*. Längre upp tillkom *Cape Rock Thrush*, *Gurney's Sugarbird*, *Greater Double-collared* och *Malachite Sunbird*, *Cape Grassbird*, *Wailing Cisticola*, *Bookmakerie*, *Buff-streaked Chat*, *Barrat's Warbler*, *Cape Bunting*, *Streaky-headed Seed-eater* samt ett blandäktenskap mellan *Drakensberg* och *Karoo Prinia* (!). Längs vägen observerades också en *Cape Vulture*, en *African Harrier-Hawk*, en *Steppe Buzzard* samt två *European Honey Buzzards* – en ovanlighet här enligt Stuart – samt *Alpine*, *African*, *Horus* och *White-rumped Swifts*. Uppe vid själva passet såg vi en *Lammergeyer* på avstånd samt talrika *Ground Woodpeckers*, *Drakensberg's Siskins* och ett par av dagens kanske främsta önskeart – *Drakensberg Rock-Jumper*.

Drakenberg Rock-Jumper – En av flera önskearter

Efter passet planade terrängen ut och vi passerade gränsen till Lesotho. Också här fortsatte arterna att trilla in. Längs vägen var *Sentinel Rock Thrush* och *Sickle-winged Chat* vanliga och vi hittade snart också två *Large-billed Larks* samt en flock om 15 *Southern Bald Ibises*. En kort vandring i låg buskmark spädde på listan med *Mountain Pipit*, *Fairy Flycatcher*, och *Layard's Tit-babbler*. En *Grey-winged Francolin* och ett par *Mountain Wheatears* visade sig fint.

Sani Pass. Fyrhjulsdrift är att rekommendera.

När vi farit i ca en timme in i Lesotho stannade vi på en strategisk plats för lunch. Men det blev alls ingen matro för här hittade Stuart snabbt en *African Rock Pipit*. Och tvärs över dalen häckade två par *Cape Vultures*, det ena i fjolårets bo av *Lammergeyer*. Stuart trodde att de senare flyttat till dalens andra sida och efter en stund hittade vår engelske manlige medresenär här något mystiskt i en klippåla. Efter noggrant studium visade det sig vara en nästan vuxen unge av *Lammergeyer*!

På tillbakavägen sågs bl.a. ett par *Verreaux's Eagles* samt – på verkligt närhåll – två *Grey-winged Francolins*. Nu saknade vi egentligen bara *Red-winged Francolin* bland våra många önskearter för dagen. Och nog grejade Stuart fram en sådan också, lite längre ned.... I förbifarten hittade vi även en ivrigt ropande *Red-throated Wryneck*. Så här framemot kvällen hade det kommit fram en del däggdjur och vi såg *Grey Rhebuck*, *Mountain Reedbuck* samt *Grey Mongoose*.

Det var en synnerligen nöjd grupp som efter 13 timmars färd återvände till Underberg. Dagen firades med lammkotletter på vår lilla trevliga restaurang.

16/11. Vi hade stämt möte med guiden Malcolm Gemmel i den lilla staden Creighton redan kl. 04.30 så vi fick gå upp kl. 02.30 för att lämna Underberg kl. 03.15. Och den tiden behövdes eftersom vår dam i GPSen ledde oss in på en vindlande färd på grusvägar som fick oss att undra vad vi gett oss in på. Allt slutade dock lyckligt och vi anlände till Malcolms hus på praktiskt taget utsatt tid. Vi drog iväg tämligen omgående i hans jeep till hans hemliga plats för den akut utrotningshotade *Cape Parrot* (bara ca 1200 fåglar kvar i världen/Sydafrika). Efter en halvtimme på grusväg svängde Malcolm rakt ut i terrängen för att några kilometer senare stanna framför en liten dunge av ursprunglig skog. Redan innan vi var ur bilen hade vi siktat tre gojor uppe i ett torrträd och vi fick nu utomordentliga observationer. Fåglarna blev fler och fler och när de ca en timme senare drog iväg räknade vi över 20 ex, vilket var nästan dubbelt mot vad Malcolm utlovat. På nedvägen tillbaka mot Creighton spanade vi in tre *Southern Ground Hornbills* på långt håll.

Efter en god frukost hos Gemmels drog vi vidare för att söka andra fåglar. Först begav vi oss till ett stort torrt fält som vi genomsökte efter *Black-Throated Buttonquail*. En sådan stötte vi också till

sist. Det vill säga, Malcolm bestämde den till Common Quail, men jag, som hela tiden följde den med kikaren, såg mycket tydligt att det var en fågel med rostfärgade vingtäckare och som visade upp en tydligt kontrasterande mörk stjärtöversida när den svängde upp för landning. Vi gjorde ingen större affär av det, men nog var det lite ironiskt att Malcolms företag hette Button Birding efter just den aktuella fågeln... Överhuvudtaget upplevde vi Malcolm som lite darrig i vissa bestämningar och han erkände själv att han inte visste mycket om fågel utanför "sitt" område. Men hur som helst kunde man i alla fall inte beskylla honom för att stringa – han hade ju bestämt en ovanligare fågel till en vanligare och inte tvärtom! Och han hade visat oss fler Cape Parrots än vad han utlovat. På fälten stötte vi också resans första *Black-bellied Bustard* samt såg *Zitting*, *Wing-snapping*, och *Pale-crowned Cisticola*.

Vi begav oss sedan till några mindre fält i skog där Malcolm tidigare hade sett några *Short-tailed Pipits*. Trots systematiskt drev hittade vi dem dock inte. Däremot såg vi en *Brown-backed Honeyguide* och hörde samtidigt en *Lesser Honeyguide*. Här fanns också några *African Firefinches*. En *Rufous-chested Sparrowhawk* flög över. På vägen tillbaka, över stora fält, fann vi en flock om 48 *Grey Crowned Cranes* samt två *Black-winged Lapwings*.

Malcolm följde oss en bit för att visa oss vägen till Xumeni Forest. På ditvägen stannade vi vid ett klippstup där det kunde finnas Cape Eagle Owl, men att hitta en sådan i dagens hetta och solsken var nog dömt att misslyckas på förhand. Inte heller Xumeni Forest gav egentligen någonting så här mitt på dagen. Vi fortsatte därför ganska raskt därifrån mot Highover Wildlife Reserve vid Hella Hella Pass. På vägen såg vi bl.a. två *Long-crested Hawk-Eagles*, en *South African Bald Ibis* samt flera *Olive Pigeons*.

I Highover WR – ett större skogsområde med gott om antiloper/gazeller, liten lodge samt trevliga chalets nere vid floden – såg det väldigt

övergivet ut och vi möttas av en lapp där det stod att Caroline inte kunde ta emot oss just nu eftersom hon höll på att laga mat. Vi var dock välkomna ned till vår stuga. Så småningom dök Caroline upp, en mycket behaglig kvinna med stark utstrålning. Hon såg dock både trött och ledsen ut och det visade sig att tidigare på dagen hade de gamla ägarna, Dave och Margie Edwards, lämnat egendomen efter det att den efter många års fruktlösa förhandlingar blivit exproprierad till förmån för "the local community". De hade visserligen fått ekonomisk ersättning, men att så här tvinga folk att lämna sitt hem till en annan part är knappast en rättstats sätt att agera. Det är ju nämligen så att inte bara de vita utan också alla svarta utom den lilla spillran hottentotter och bushmen är relativt sentida invandrare till Sydafrika och att en invandrargrupp på detta vis skall sättas framför en annan är inget annat än grav partiskhet, omvänd apartheid och kleptokrati från den alltmer korrumperade ANC-regeringens sida. Extra sorgligt är när den engelsktalande gruppen drabbas, den som i huvudsak var emot det gamla Apartheid-systemet när det existerade.

Caroline var nu den som hade fått i uppgift att hålla i campens verksamhet tills ett nytt ägarpar, vita, fastän anställda av the local community, anlönt. Hon och hennes medarbetare hade med sig massor av mat – färdiglagad middag samt frukostmat som hade räckt för dubbelt så många personer. Middagen var en mycket god vegetarisk lasagne, men drycken blev tyvärr bara vatten eftersom stället saknade en bar.

Fåglar som vi noterade i området innan skymningen föll var bl.a. *Narina Trogon*, *Crowned Hornbill*, *Golden-tailed Woodpecker*, *Southern Black Flycatcher* samt *Buff-spotted Flufftail*. Den senare fågeln – som låter som en mistlur på avstånd – lyckades vi så när locka fram till skogskanten.

17/11. Vi började med att skåda i skogen längs floden i närheten av vår stuga.

Sombre Greenbuls var vanliga och *Narina Trogon*, *Tambourine Dove* och *Yellow-rumped Tinkerbird* hördes bl.a. Uppe vid receptionen noterades en hanne av *Black Cuckoo-Shrike* samt att kolonin av *Village Weavers* var uppblandad med minst ett tiotal *Yellow Weavers*. Här dök vår vän Stuart MacLean oväntat upp med två engelsmän och han erbjöd oss att hänga med upp till Hella Hella Pass där *Blue Swallows* häckade. På vägen dit upptäcktes såväl *Lazy Cisticola* som *Broad-tailed Warbler* och sedan vi låst upp grinden till det privat reservatet stötte vi omgående en *Denham's Bustard*. Eftersom låga moln kom allt närmare uppför sluttningarna skyndade vi nu oss mot vårt huvudmål och ganska snart fick vi syn på en hanne och minst tre honor av den legendariska *Blue Swallow*, en art som minskat starkt till följd av främst skogsodling på de höghöjdsängar där de häckar. Detta var i elfte timmen – strax därefter drog täta dimmoln in som omöjliggjorde all vidare skådning på platsen.

Broad-tailed Warbler i dimma och fukt.

Vi begav oss därför iväg mot nästa resmål. Ett kort stopp gjordes vid floden nedanför Highover, men det enda utbytet här blev en *Lanner Falcon* som drog förbi på avstånd. När vi kom ner på lägre höjd började det att regna. Det höll dock uppe när vi besökte Darwill Resources Park – ett område med avloppsdammar – i Pietermaritzburg. Här fick vi in en delvis ny fauna för resan med främst änder och vadare. *White-faced*, *Yellow-billed* och

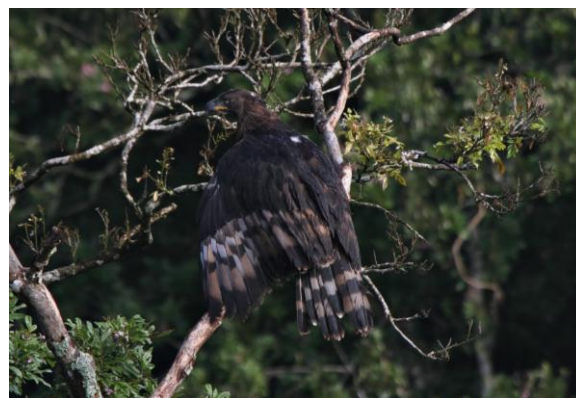
Red-billed Duck, *Hottentot* och *Cape Teal* samt *Black-winged Stilt*, *Kittlitz's* och *Three-banded Plover*, *Ruff*, *Wood Sandpiper*, *African Snipe* och *Black Crake* noterades. I vassen sjöng *Little Rush Warbler* och *African Reed Warbler*. Tyvärr vågade vi inte lämna bilen utan uppsikt vilket starkt hämmade skådandet här.

På vägen mellan Durban och Eshowe hade vi tänkt besöka Umvoti River Mouth för att få lite havsstrandsarter. Vi ringde ett antal gånger på det nummer som uppgivits för markägarna, familjen Jex, men då vi inte fick något svar och vägen ner till flodmynningen dessutom var förbudsskyldad gav vi upp planerna och fortsatte direkt till Eshowe där vi inkvarterades på Eshowe B & B, ägd av Hugh och Loueen Chittenden. Deras efternamn fick en klocka att ringa i mitt bakhuvud och visst – Hugh visade sig vara en av Sydafrikas mest kända ornitologer och författare till flera böcker i ämnet, bl.a. fälthandboken *Roberts Bird Guide* som han nu som bäst höll på att omarbete. Jag köpte självfallet ett dedicerat ex av honom. (den är illustrerad av inte färre än sju artister, varav några är bra och minst en direkt dålig).

Vi köpte oxfilé för ca 80 svenska kronor kilot som vi tillagade i vårt hus. Mycket gott!

18/11. Kl. 05.30 anlände vår guide, Sakhamusi, och vi begav oss omgående till Dlinza Forest, ett litet skogsreservat, omgivet av bebyggelse. Vi började med att gå längs den Canopy Walkway, södra Africas enda, som leder till ett utsiktstorn en bit inne i skogen. Från detta hade vi en utmärkt utsikt och flera fina fåglar. Nedanför oss, på bara ett 100-tal meters avstånd, satt en *African Crowned Eagle* med utbredda vingar och ganska snart hittade vi också flera *Eastern Bronze-naped Pigeons*, en av skogens specialiteter och svår att hitta på andra håll. *Purple-crested Turacos*, *Trumpeter Hornbills* och *White-eared Barbets* var ganska vanliga.

En eller två *African Goshawks* passerade och en *Scaly-throated Honeyguide* hördes.

African Crowned Eagle i Dlinza Forest

Efter detta givande besök begav vi oss ut på en kortare promenad längs stigarna med syftet att framför allt söka finna en annan av skogens specialiteter, *Spotted Ground-Thrush*. Den skicklige Sakhamuzi lyckades givetvis också med detta och vi kunde på ganska nära håll studera två exemplar av denna skulkare. I skogen hittade vi också en *Narina Trogon* samt ett par *Chorister Robin Chats*.

Nästa mål för dagen var Ongoye Forest, beläget på lite högre höjd en bit in i landet. Här var det meningen att vi skulle hitta *Green Barbet*, som här har sin enda förekomst i södra Afrika. Efter en god stunds letande tillsammans med en annan skådargrupp hittade vi så småningom minst tre spelande exemplar av arten. Under eftersöket såg vi även en *Black Sparrowhawk*, hanne, *Red-fronted Tinkerbird*, *Square-tailed Drongo* samt *Grey* och *Eastern Olive Sunbird*. Ett trevligt litet däggdjur var *Ongoyo Red Squirrel*.

Nu begav vi oss ned till kusten, närmare bestämt till Mtuzini-området. Här är specialiteten *Palmnut Vulture*, inte så imponerande på oss som tidigare varit i Västafrika och Uganda. Vi såg ett exemplar av den arten samt de för oss betydligt mer intressanta *Yellow-bellied* och *Yellow-streaked Greenbul* samt *Black-throated Wattle-eye*.

Dagen innan hade vi förgäves sökt nå Zululand Birding Route på det

telefonnummer som anges i Callans bok, med syfte att söka få tillträde till reservatet vid Rickards Bay som normalt är avstängt för besökare. Tydligt existerar inte denna organisation längre. Sakhamuzi sade sig dock kunna fixa tillstånd, ett löfte som han också infriade på sedvanligt utmärkt sett. Vi inledde med att besöka den lilla sjön Thulasihleka. Den är tyvärr numera rejält förorenad, men vi såg i alla fall *African Purple Swampphen*, *Black Crake*, *African Jacana* samt *Southern Brown-throated Weaver* där. I närheten hittade vi också en *Red-headed Quelia*. Detta gladdde Sakhamuzi mycket och han lade omgående ut fyndet på någon slags Birding Hot Line.

Vi tog oss nu på vindlande grusvägar ned till själva reservatet som består av tidvattenstränder och bankar, de förstnämnda kantade av mangrove. Det är ett stort och spännande område där vad som helst kan dyka upp och här var det ett rikt fågelliv med många arter som vi hittills inte sett på resan. Ca 30 *Greater Flamingos* samt fem *Pink-backed Pelicans* föll genast i ögonen, men det var vadarna och tärnorna som vi ägnade mest tid åt. Vadarna studerades noggrant, främst med syftet att hitta de två *Crab Plovers* som Sakhamuzi sett här några dagar tidigare. Vi hittade *Ringed*, *Greater Sand* (ett ex), *White-fronted* och *Grey Plovers*, *Curlew*, *Terek* och *Common Sandpipers*, *Sanderlings*, *Little Stints*, *Common Greenshanks* samt *Whimbrels* (talrika) och *Eurasian Curlews*. Och så till slut även en *Crab Plover*!

Tärnorna var betydligt knepigare eftersom de flesta satt ganska långt ute på sandbankarna – tidvattnet stod nu lågt. Majoriteten var våra egna *Common Terns*, men vi lyckades även finna *Caspian*, *Swift*, *Lesser Crested*, *Sandwich* och en *Whiskered Tern* i flockarna. Bland tärnorna fanns även en del *Grey-headed Gulls*. Minst fyra *Ospreys* satt på olika drivvedstravar och en *Giant Kingfisher* samt en *Woolly-necked Stork* drog förbi. I strandskogen stötte vi på några *Common Purple-banded Sunbirds*.

Som framgått var Sakhamuzi en utomordentlig guide, därtill mycket trevlig. (på grund av att han saknade tub var dock inte vadare och tärnor hans specialitet, men sådana klarade vi så bra själva) Efter ännu en fullmatad dag återvände vi synnerligen belåtna till Eshowe.

19/11. Eftersom vi sett allt som vi skulle se kring Eshowe-Richards Bay satsade vi på en tidig avresa mot Hluhluwe-Umfolozi. Vi kom iväg redan kl. 5. Under färden regnade det en del och så gjorde det även sedan vi kommit in i parken vid 7-tiden och fram till en bra bit in på förmiddagen. Det hade tydligen störtregnat hela natten så vägen söderut var avstängd vid Umfolozi River, någon mil söderut. Vi begav oss i alla fall först åt det hållet. Därefter for vi norrut upp till det halvvlyxiga Hill Top Camp där vi åt lunch, spanade rovfågel från restaurangens terrass samt installerade oss i ett rejält stort och flott chalet.

Vägen var avstängd av förklarliga skäl

På eftermiddagen gjorde vi två turer – först till områdena öster om Hilltop Camp, sedan till den del av parken som sammanbinder Hluhluwe och Umfolozi-sektionerna och som kallas "the Neck".

H-U är främst en storviltpark och innehåller av fågel inga specialiteter utan mest mer traditionella savannarter. Eftersom vi inte varit i sådan biotop tidigare under resan så blev det ändå en lång rad reskryss, inte minst på rovfågelsidan. *African White-backed Vulture* var tämligen allmän och vi spanade också in ett par *Lappet-faced*

Vultures från Hilltop Camp. Härifrån såg vi även mycket fint en spelande *African Crowned Eagle* samt två dito *Booted Eagles*. Den sistnämnda arten var ny för resan, liksom också *Bateleur* (tre ex., bland annat en fågel som satt på vägen och åt på en krossad sköldpadda) och *Wahlberg's Eagle*. Mittemot en rastplats satt två *Lanners* i ett stup.

Bateleur – störd i sin lunch

Nya för resan, förutom nämnda rovfåglar, var *Goliath Heron*, *Crested Guineafowl*, *Wattled Lapwing*, *European Bee-eater*, *Lilac-breasted Roller*, *Crested Barbet*, *Cardinal Woodpecker*, *Southern Black Tit*, *Kurrichane Thrush*, *White-browed Scrub-Robin* (vid huset där vi bodde), *Long-billed Crombec*, *Red-backed Shrike*, *Brown-* och *Black-crowned Tchagra*, *Red-billed Oxpecker* och *Blue Waxbill*.

Av storvilt var vi mest ute efter *Square-lipped Rhinos* och sådana fick vi så småningom se med råge. Först två ex., tyvärr delvis dolda i högt gräs, öster om Hilltop Camp, sedan 4+ 2+2 längs en av vägarna i the Neck, alldeles fram emot skymningen. Talrikaste däggdjuret var *Buffalo* – i the Neck fanns flera stora hjordar om totalt säkert över 300 djur. Sedan följde *Impala*, ca 50 ex och *Plains Zebra*, *Giraffe*, *Blue Wildebeest* och *Nyala* med vardera ca 20 ex. Vidare hittade vi ca tio *Chacma Baboons*, en *Spotted Hyena*, en *Warthog* (förvånansvärt ovanlig, alltså), fyra *Bushbucks* och två *Waterbucks*.

Denna kväll åt vi en hyfsad (men inte mer) och, för att vara i Sydafrika, rätt dyr

buffémiddag på restaurangen på Hilltop Camp.

20/11. Tidig start, kl. 5, igen som vanligt för att kunna hinna med södra delen av parken, Umfolozi-sektorn. På vägen ned, strax före Nyalazi Gate, uppmärksammades vi av folk i en annan bil på två sovande *Lions*, säkert en kilometer bort på en kulle. Andra däggdjur under tiden i parken var 20 *Chacma Baboons*, tio *Vervet Monkeys*, 30 *Zebbras*, en *Warthog*, 15 *Giraffes*, tio *Blue Wildebeests*, över 200 *Impalas*, över 200 *Buffalos* samt 15 *Kudus*.

Därutöver kom vi ca tio sekunder för sent för att fint kunna se en *Leopard* som satt uppkruken i ett träd. När vi kom fram gled den ned och vi skymtade bara den som en skugga. Som grädde på moset kom vi också några fattiga sekunder för sent för att få se en grupp *African Wild Dogs* som hade sprungit omkring inne i tät bush alldeles nära vägen. För en gångs skull hade vi alltså lite oflyt.

Resnya fåglar var *Green-backed Heron*, *Yellow-billed Stork*, *Martial Eagle* (1 + 2) samt *Sabota Lark*, den senare mycket allmän.

Kl. 12 lämnade vi parken och en timme senare träffade vi vår nya guide, Themba Mtembu vid vårt (fina, som vanligt) B & B i St. Lucia. Även han visade sig sedan vara synnerligen kunnig och trevlig. Med sig hade han en ung dam som uppenbarligen var lärling. Themba började med att ta oss med på en vandring längs the iGwalgwala Trail, som går genom ett stycke mycket fin skog i utkanten av staden. Trots fel tid på dagen hittade vi en rad nya arter – *Livingstone's Turaco*, *Green Malkoa*, *Terrestrial Brownbul*, *Rudd's Apalis*, *Woodward's Batis* samt *Olive* och *Gorgeous Bush-shrike*, de senare dock riktiga skulkare och enbart hörda. En albinistisk *Red Duiker* väckte också berättigad uppmärksamhet.

Vi begav oss sedan norrut, in i den jättestora iSimangaliso Wetland Park, som skyddar en kuststräcka om över 15 mil i

stort sett orörda sandstränder, korallrev och kustlaguner, den stora Lake St. Lucia samt vidsträckta inlandsområden – bl.a. är Mkuze Game Reserve (som vi senare skulle besöka) integrerat i denna park. Skådningen skedde längs den ca fem mil långa vägen mot Cape Vidal samt längs några slingor från denna. Det finns mycket återinplanerade (och även ursprungliga) däggdjur i detta område och längs en mindre väg fick vi plötsligt se en *White Rhino* med kalv, betande längs vägrenen med sina breda trynen som två gräsklippare. Då de hade tät skog alldeles till höger om sig vågade vi inte försöka passera förrän skogen öppnade sig några hundra meter längre bort. Då smög Björn sakta förbi med bilen. Den tillsynes tröga honan såg tydligen kalven hotad och reagerade blixtnabbt med en rusning mot oss. Björns reaktionsförmåga var dock beundransvärd – gasen i botten och så lyckades vi undkomma det jättelika noshornet med några decimeter...

Farlig närkontakt med Noshörning

Nedkomna på stora vägen påpekade Themba att det gick en apa ca 150 meter bort på denna. Konstig apa, tyckte jag och lyfte kikaren. Det var en *Leopard*, en praktfull stor hanne! Tyvärr har umgänget med fågelfotografer präntat in det oriktiga beteendet att först lyfta videokameran istället för att först njuta av djuret i kikaren. Jag fick en kort filmsekvens när kissen kastade sig uppför vägslänten och försvann i gräset, men jag hade hellre velat se detta i levande livet.

Av andra däggdjur noterade vi 30 *Plains Zebras*, två *Warthogs*, tio *Blue*

Wildebeests, 30 *Buffalos*, 30 *Kudus*, en *Bushbuck* och två *Waterbucks*.

Tyvärr hittade vi ingen av målarterna Southern Banded Snake Eagle och Cuckoo Hawk utan fick nöja oss med de resnya *Senegal Lapwing* samt – i mörkret – *Swamp Nightjar* (två ex.).

21/11. Vi startade som vanligt kl. 5 och med Themba som guide. Första hälften av dagen blev en repris av gårdagen med start vid the iGwalgwala Trail. Nu på morgonen var det naturligtvis betydligt bättre aktivitet och förutom fler och bättre obsar av de flesta av gårdagens fåglar hängde vi in de resnya *African Green Pigeon*, *Eastern Nicator*, *Brown Scrub-Robin* (fem ex), *Yellow-breasted Apalis*, *Grey Tit-Flycatcher* och *Blue-mantled Crested Flycatcher*.

Brown Scrub-Robin

Vi tog oss sedan in till bron strax väster om St.Lucia för att om möjligt hitta den Dwarf Bittern som Themba sett här för några dagar sedan. Någon sådan blev det nu inte, men däremot ett 20-tal *African Pygmy Goose*, sex *African Purple Swamphen* samt ett 30-tal *African Jacanas*. *Red-breasted Swallows*, liksom *Little Swifts*, var allmänna.

Nästa aktivitet blev ett återbesök i iSimangaliso Wetland Park, där vi denna gång körde ända fram till Cape Vidal. På vägen noterades tre *Blue-cheeked Bee-eaters* samt – efter mycket jobb – äntligen en sedd *Gorgeous Bush-Shrike*. Cape Vidal var en verkligt fin plats med bred kritvit

(och folktom) sandstrand mot vilken Indiska Oceanens höga vågor dundrade in. En vandring i den höga, men planterade skogen kring stugorna blev mycket givande med först och främst superba obsar på ett par *Green Twinspot* som för en gångs skull satt helt öppet, stilla och nära!

Green Twinspot – öppet, stilla och nära

Här såg vi också *Red-backed Mannikin* samt *Brimstone Canary*. Två *Samango Monkeys* sprang mellan husen. På tillbakavägen noterades två *Reedbucks*. När vi skiljes från Themba bestämdes att han även skulle guida oss i Bonamanzi med omnejd påföljande dag.

Innan vi lämnade St. Lucia åkte vi ned till stranden öster om staden. Den var säkert 500 bred och helt fantastisk. Flodmynningen skannades av, men gav bara vanliga och tidigare sedda vadare och tärnor. Vi gjorde sedan ett nytt stopp vid bron väster om St. Lucia, men såg inget nytt förutom en *Giant Kingfisher*.

I den stora campen i Bonamanzi var vi uppenbarligen de enda gästerna och vi inkvarterades i ett fint chalet nära en av de små sjöarna. En kort kvällsvandring gav bl.a. åtta *Water Thick-knees*, två *Wiretailed Swallows* samt ett tiotal *Lesser Masked Weavers* som häckade i en blandkoloni nere vid vattnet.

Vid middagen anslöt Themba och hans kollega Bheki, också han mycket trevlig. Vi bjöds på en trerättare som tyvärr inte höll den klass som vi var vana vid i detta land. Som förrätt åt vi ett grillspett med krokodilkött, men det var kallt och smakade dessutom absolut ingenting. I färg

och konsistens påminde det starkt om kyckling.

22/11. Avfärd kl 5 – låter det tjugigt? Vi började att under ledning av Themba och Bheki vandra längs några stigar någon kilometer från huvudcampen i Bonamanzi. Huvudmålet var *African Broadbill*, men det bo som Themba kände till visade sig tyvärr vara förstört. Mot slutet av vandringen dök det dock helt plötsligt upp en *African Broadbill* på en halvlåg tvärgren helt nära oss. Den började att spela intensivt genom att göra korta utflykter i form av looper under utstötande av ett torrt surrande läte. I skogen hittade vi också *Crested Francolin*, *Eastern Nicator*, *Brown Scrub-Robin* samt *Olive*, *Orange-breasted* och *Gorgeous Bush Shrike*. Och denna gång fick vi faktiskt se alla tre av de skulkiga buskskrikorna!

Themba gav sig nu iväg för att ta hand om en annan klient, medan Bheki och vi satte kursen på dåliga vägar mot Nibele Peninsula. Längs vägen upptäckte Bhekis skarpa ögon i farten två exemplar av en av våra mest efterlängtrade arter – *Pink-spotted Twinspot*. De satt lågt i en tät buske, men gick ändå att se relativt hyfsat. (när jag redan på 1970-talet funderade på att resa till Natal var det just denna art, jämte *Gorgeous Bush-shrike* och de stora antalen *White Rhinos*, som lockade mig mest). Innan vi kommit fram hade vi också sett de resnya *Crowned Lapwing*, *Malachite Kingfisher* och *Chinspot Batis*.

Framme vid vårt mål mötte oss vidsträckta strandängar, delvis med vassar utanför i Lake St. Lucia. Themba var redan här med Collin från Pretoria, en mycket gemytlig herre som redan fått några kryss i och med att han och Themba, som planerat, hittat Sydafrikas alla tre arter *Long-claws* – *Cape*, *Yellow-throated* och den mycket eftersökta *Rosy-throated*. Det dröjde inte särskilt länge förrän också vi hängat in dem.

Efter- och ut- sökt Rosy-throated Longclaw

I kanten av strandängen och ute på sjön vimlade det av fågel. Närmast stod en grupp om 30 *White Pelicans* och lite längre bort fyra av dess mindre släkting, *Pink-backed Pelican*. Nya resarter var *Purple Heron*, *Pied Avocet*, *Marsh Sandpiper* och *Rufous-winged Cisticola*. Och det fanns även *Ruffs*, *Curlew Sandpipers* och *Little Stints* i goda mängder. Ute över vassarna flög *Whiskered Terns* i häckningsdräkt.

På tillbakavägen stannade vi vid ett hus som omgavs av något sorts exotiska träd. I dessa hittade vi nu minst tre exemplar av den mycket eftersökta *Lemon-breasted Canary*. Husfrun tittade storögt på oss.....En *Brown Snake-Eagle* blev strax därefter också en ny resart.

Vi begav oss nu upp till Musi Pans där vi bl.a såg två *Fulvous Ducks* bland alla *White-faced* samt därutöver en likaledes resny *Anhinga*. Flera *African Spoonbills* och *Glossy Ibises*, en *Goliath Heron* samt en *African Marsh Harrier* sågs här också. Men tyvärr var floden där vi skulle leta Pel's Fishing- Owl helt tom på vatten. Trots detta hade vi fått uppleva ännu en brilliant skådardag. Och denna kväll var maten på campen i Bonamanzi också mycket bättre.

23/11. Idag startade vi kl. 6 och gick en vandring i Bonamanzi. Utbytet blev främst två par (varav ett med bo!) av *Lemon-breasted Canary* samt en *Grey Waxbill*, resans första och, som det skulle visa sig, enda. Kanariefåglarna häckade i en Lala Palm, som de tydligen oftast (alltid?) gör.

Efter några timmar fortsatte vi till Muzi Pans. Längs vägen såg vi då bl.a en *Tawny* och en *Martial Eagle*. Ett kort stopp vid Muzi Pans bjöd på bl.a. de resnya *Black Heron*, *African Open-billed Stork* och *Yellow-billed Egret*. Vi hade tidigare sett en hel del ägretter, men alla stickprov vi hade gjort visade sig vara Great Egrets.

Från Muzi Pans var det bara ca 45 minuter till Mantuna Camp i Mkhuze Game Reserve där vi inkvarterade oss. Här rådde det självhushåll, men vi hade inköpt tillräckligt med förnödenheter på den utmärkta SPAR-stormarknaden i staden Hluhluwe.

Som vanligt förlorade vi ingen tid utan gav oss ut på en längre eftermiddagstur i reservatets mellersta och södra delar. Vädret var mulet och tråkigt vilket menligt inverkade på fågelaktiviteten. Vi plockade dock in ett antal resnya arter – *Black-breasted Snake Eagle*, *Red-faced Mousebird*, *African Pygmy Kingfisher*, *Bearded Scrub-Robin*, *Scarlet-chested Sunbird* och *Long-tailed Paradise Whydah*. Andra trevliga fåglar var en juv. *Martial Eagle*, *Southern Black Tit*, *Kurrichane Thrush*, *Marico Sunbird* samt *Red-headed Quelia*.

Vad gäller däggdjur var reservatet, lite oväntat, ungefär lika bra som Hluhluwe-Imfolozi. På vägen tillbaka till campen, strax före skymningen, såg vi även här på en kort stund sammanlagt tio *Square-lipped Rhinos*, de flesta på nära håll. I övrigt noterades två *Spotted Hyenas*, 30 *Plains Zebras*, fem *Warthogs* (här liksom i H-I såg vi bara ensamma djur – varför?), tre *Hippos*, fem *Giraffes*, 40 *Blue Wildebeests*, tio *Red Duikers*, över 200 *Impalas*, tio *Kudus* samt minst 50 *Nyalas*.

Bra med djur i Mkhuze

24/11. Hela denna dag tillbringades i Mkuze med start kl. 6 på morgonen. På eftermiddagen avkortades dock turen p.g.a. ett alltmer intensivt regnande, men även dessförinnan var vädret dåligt med mycket svag fågelaktivitet.

Vi inledde med en vandring längs Fig Tree Trail med beväpnad guide som kunde en hel del om fåglar. På vägen dit noterade vi resnya *Striped Kingfisher* samt en ad. och en pull. *Giant Eagle Owl*. Nya res arter längs leden var *Broad-billed Roller* och av andra arter noterades även två hörda *Narinas Trogon's*, *Rudd's Apalis* samt en hona av *Pink-throated Twinspot*.

Därefter ägnade vi en god stund att söka *Nergaard's Sunbird*, främst kring Kumasinga hide. Vi såg där fyra arter sunbirds, men ingen som ens avlägset liknade en *Nergaard's*. Rundkörning i parken gav sedan de resnya *Little Bee-eater* och *Common Scimitarbill* samt en *Bateleur* och en adult *Martial Eagle*.

Av däggdjur såg vi återigen hela tio *Square-lipped Rhinos* samt även, för första gången på resan, en *Hook-lipped Rhino*.

25/11. Föregående kväll hade vi som husgrannar fått ett trevligt afrikander-par som också var skådare. De hade tre intressanta saker att berätta: 1. Det fanns en lokal guide vid Musi Pans som höll reda på inte färre än fem par *Pel's Fishing-Owls*. 2. De hade sett en *Slaty Egret* – en dunderraritet från Angola med omgivning – vid nämnda Musi Pans. 3. De hade hittat ett bo av *Southern Banded*

Snake Eagle i Bonamanzi och det kunde beskriva dess läge mycket exakt.

Allt detta gjorde att vi helt tänkte om i vår planering. Ursprungligen hade vi avsett att leta *Neergard's Sunbird*, *Bushveld* och *Striped Pipit*, *Stierling's Wren-Warbler* samt *Jameson's Firefinch* i parken samt stanna i Pongola Nature Reserve för *Bennet's Woodpecker*, *Magpie Shrike* och *Burchell's Starling*. Nu beslöt vi dock att satsa merparten av dagen på parets tips efter en mycket kort morgonrunda i Mkuze då vi bl.a. hittade *Grey Penduline Tit* och *Little Sparrowhawk*.

Att gå på tipsen var tyvärr vårt enda riktigt dumma beslut under resan. Vi fick kontakt med guiden, som också hette Themba och han var säkert seriös (samt hjälpsam och prisbillig), men att hitta en *Pel's Fishing-Owl* uppe i någon lövrik trädkrona var dömt att misslyckas med så få spanare och utan en rejäl portion tur. Efter fem timmar och ca 12 kilometers traskande var vi tvungna att ge upp. Och inte heller såg vi någon *Slaty Egret* vid Musi Pans - vi träffade f.ö. några andra skådare som varit där två gånger utan att ha sett, den uppenbarligen utlarmade, arten.

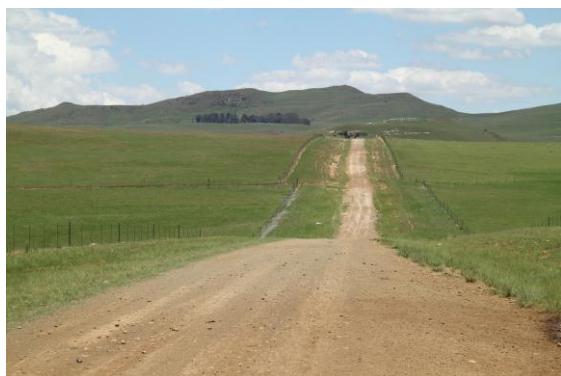
Grädden på moset kom i Bonamanzi där vi efter att ha betalt inträde och gjort några felkörningar hittade det bo som paret berättat om. Och jo, visst låg det där det skulle och visst låg det en örn och ruvade i det. Men det var bara det att det var en *African Crowned Eagle*, en i och för sig mycket häftigare fågel, men en art som vi sett ovanligt många gånger på denna resa och även på andra håll i Afrika. Vi fick en liten revanch när vi en stund senare såg just en *Southern Banded Snake Eagle*, dock på alldeles för långt håll i luften. Något förgrymmande på det välmenande, men uppenbarligen ornitologiskt inkompetenta, paret drog vi, starkt försenade, den ca 30 mil långa vägen mot Wakkerstrom.

Körsträckan blev ganska händelselös förutom en *Spotted Eagle Owl* som

landade i halvmörkret på en telefonstolpe några mil innan vårt mål.

26/11. Denna dag blev en välbehövlig revansch efter gårdagens fiasko. Efter några, enligt uppgift, vädermässigt dåliga dagar sken nu solen från klar himmel i Wakkerstrom och det var med goda förväntningar som vi mötte vår guide för dagen, Lucky Ngweni. Och tack vare denna utomordentlige lille man infriades våra förväntningar med råge – precis som Stuart i Sani Pass levererade han precis allt vi önskade och lite till. Fåglarna satt som uppträdde på ett snöre och detta i ett av de mest storslagna landskap vi dittills sett på resan. De oändliga böljande gräskullarna påminde inte så lite om Colorado.

Lucky tog oss först till en plats där vi snabbt hittade såväl *Yellow-billed Pipit* som *Eastern Long-billed Lark* samt i närheten också en *Secretary Bird* – vet inte när jag senast såg den fågeln. Sedan bar det tillbaka till staden och ut längs en annan väg där nya arter stod som spön i backen – *Blue Korhaan*, *Banded Martin*, *Cloud Cisticola* samt *Pink-billed*, *Spike-heeled* och *Eastern Clapper Lark*.

Böljande gräskullar i Wakkerstrom

Tillbaka till stan igen och nu ut mot dagens höjdpunkt – the lark field. På vägen ut ur stan stannade vi vid en bro invid det stora våtmarksreservatet där det häckade ett betydande antal *South African Cliff Swallows*, vars närmaste släktingar finns i Etiopien och – faktiskt – Nordamerika. Lärkfältet kändes oändligt stort där det låg i det kanske vackraste avsnittet av den

storslagna naturen kring Wakkerstrom. Ganska snart hade vi hittat den första endemen, ett par av *Botha's Lark*. Vi fann också deras bo utan att på något sätt klampa omkring och leta. Den ännu sällsyntare, superlokala, och mycket skyggare *Rudd's Lark* var betydligt svårare att hitta, men efter nästan en timme fann vi ett ex. av den också, både sjungande i luften och skulkande på marken.

Den fjärde vägen ut från staden bjöd till slut på den sista av de mest eftersökta fåglarna – två ex. av *Barrow's Korhaan*, enligt de flesta auktoriteter en egen art, men enligt några en ras av *White-bellied Bustard*.

Andra trevliga arter under dagen var *Glossy* och *Southern Bald Ibis*, *Purple Heron*, *Cape Shoveler*, *Swainson's Spurrow*, *Grey-winged Francolin*, *Common Ostrich* (knappast dock ursprunglig här), *Denham's* och *Black-bellied Bustard* (alltså totalt fyra arter trappar), *Blue Crane*, *Sentinel Rock Thrush*, *Pale-crowned*, *Wing-snapping*, *Zitting*, *Wailing* och *Levaillant's Cisticola*, *Long-billed Pipit*, *African Quailfinch* samt *Black-throated Canary*.

Nya däggdjur var *Suricate*, *Steenbok* och *Yellow Mongoose*.

På kvällen gjorde vi egen tur till ett gömsle ute i kanten av det stora våtmarksreservatet. Här lockade vi fram först en och sedan ännu en *African Rail*, som dessutom, oanständigt nog, passade på att para sig inför våra ögon. På hemvägen såg vi en *Cape Fox* i vägkanten

En nöjd African Rail har gjort sitt.

Det var snudd på målfoto om det var denna dag eller den vid Sani Pass som var resans mest lyckade, utbytesmässigt sett.

27/11. Innan resan hade jag fått reda på att det i Johannesburgsområdet fanns en person som kunde visa upp bl.a. Grass Owl. Han hette Selwyn Rautenbach och vid en mailkontakt en dryg månad före vår resa hade han förklarat sig villig att ta oss med till sin uggle vid "lunchtid". Det skulle ge oss ett antal timmar innan vi, som vi också noga påpekade, skulle vara vid Oliver Tambo International Airport kl. 17.25. Dagen innan ringde han och aviserade en försening till kl. 13. När vi redan lämnat Wakkerström fick vi sedan ett SMS, där han utsträckt förseningen till kl. 14. Han lovade dock att söka komma tidigare och föreslog att vi skulle passa på att besöka Suikerbosrand Nature Reserve strax söder om Johannesburg och där försöka spela fram Orange River Francolin. Det lyckades nu inte, men som tröst fick vi två reskryss i form av *Northern Black Korhaan* och *Capped Wheatear*. Även här häckade en mängd *South African Cliff Swallows* under en bro. Kl. 13 anlände vi till den bensinstation strax söder om Pretoria där vi skulle träffa Selwyn. Det visade sig att han deltagit i ett 24-timmars Bird Race med utgångspunkt från Pietersburg ca 20 mil norrut och han blivit försenad p.g.a. att redovisningen av resultatet hade dragit ut på tiden. Två och en halv timme och många SMS (om ytterligare förseningar) senare dök han upp, svettig och rödmosig, vid vår trivsamma bensinstation. Det visade sig att den sista halvtimmen kunde förklaras med ett stopp p.g.a. en trafikolycka. Övriga två timmar berodde dock uppenbarligen på att

han, liksom Churchill vid en försening hos drottningen, "started too late". Nu var det bråttom för vi hade bara en och en halv timme innan vi måste köra mot flygplatsen. Den första dryga kvarten gick åt till transport till området, en stor privat ranch med naturvårdsinriktning. Efter några kilometer på skumpande småvägar ombads vi att stanna och Selwyn rusade ut, satte på sig stövlar, bad Björn stå redo med kameran och kastade sig ut i högt gräs. Det visade sig att han tänkte stöta ugglan! Tack och lov för ugglan, men inte för oss, lät den sig inte stötas – den var helt enkelt inte där. Och frågan är hur pålitlig denna "säkra" plats verkligen är. Selwyn påstod att det var första gången på två år som han missat fågeln där, men vi, som läst Joakim Djerfs rapport från föregående år, visste att han då hade sagt att det misslyckade försöket med Djerfarna bara var den andra gången ugglan inte hade behagat visa sig. Lögn och f-d dikt, alltså! Som tröstpris fick vi se en skugga av en *Red-chested Flufftail* springa över en av oss upptrampad stig i vass, samt ett par av den för mig så länge eftersökta *Yellow-bellied Waxbill*. Och avslutningsvis hade mr Rautenbach mage att, efter detta knappt timplånga och ganska misslyckade äventyr, på väg hem och med vår bil, begära 500 Rand!! (alltså lika mycket som den alldeles utmärkte Lucky villa ha för ca tio fantastiska timmar dagen innan!)

Nåväl, Selwyn och hans uggle till trots, så hade vi i alla fall haft en enormt lyckad resa med hela 386 arter på två veckor i en begränsad del av det väldiga Sydafrika. Mycket förtjänst får tillskivas Birding Africas utmärkte bokningar inklusive, inte minst deras lokala guider.

Artlista fåglar.

Listan följer namnen och systematiken i Sasol Birds of southern Africa, third edition 2002

1 Little Grebe	Sedd 5 dagar
2 White-breasted Cormorant	1 Durban-Oribi,1 Lesotho,3 Wakkerstroom
3 Reed Cormorant	Sedd 10 dagar
4 African Darter	Sedd i Musi Pans, som mest 5 ex
5 Great White Pelican	30 Nibele Paninsula,10 Bonamanzi-Mkuze GR,20 Musi Pans
6 Pink-backed Pelican	Sedd 4 dagar
7 Grey Heron	Sedd 9 dagar
8 Black-headed Heron	Sedd i stort varje dag
9 Goliath Heron	2 Hluhluwe GR,1 Mkuze GR
10 Purple Heron	3 Nibele Peninsula,2 Wakkerstroom
11 Great Egret	Sedd 5 dagar
12 Yellow-billed Egret	2 Musi Pans,5 Wakkerstroom
13 Little Egret	Sedd 4 dagar
14 Cattle Egret	Sedd 8 dagar
15 Squacco Heron	3 Richards Bay,3 St Lucia,4 Musi Pans
16 Black Heron	2 Musi Pans
17 Green-backed Heron	1 Hluhluwe GR
18 Black-crowned Night Heron	1 Wakkerstroom
19 Little Bittern	1 Wakkerstroom
20 Yellow-billed Stork	Sedd 5 dagar
21 African Openbill	10 Musi Pans
22 Woolly-necked Stork	Sedd 6 dagar
23 African Spoonbill	10 Oribi-Underberg,5 Nibele Peninsula,8 Musi Pans
24 Greater Flamingo	30 Richards Bay,1 Nibele Peninsula
25 Hamerkop	Sedd 4 dagar
26 African Sacred Ibis	Sedd 5 dagar
27 Southern Bald Ibis	25 Lesotho,1 Creighton-Highover GR,12 Wakkerstroom
28 Hadada Ibis	Sedd alla dagar
29 Glossy Ibis	1 Nibele Peninsula,7 Musi Pans,13 Wakkerstroom
30 Egyptian Goose	Sedd nästan varje dag
31 Spur-winged Goose	Sedd 8 dagar
32 Fulvous Duck	2 Musi Pans
33 White-faced Duck	3 Darvill Resources Park,100 Musi Pans, 3 Bonamanzi
34 African Pygmy Goose	20 St Lucia
35 Southern Pochard	2 Wakkerstroom
36 Yellow-billed Duck	Sedd 11 dagar
37 Cape Shoveler	80 Wakkerstroom
38 Cape Teal	10 Nibele Peninsula,20 Darvill Resources Park
39 Red-billed Duck	10 Darvill Resources Park
40 Hottentot Teal	50 Darvill Resources Park,20 Nibele Peninsula,7

41 African White-backed Vulture	Wakkerstroom
42 Cape Vulture	40 Hluhluwe GR,20 Mkuze GR
43 Lappet-faced Vulture	9 Oribi Lodge,4 Lesotho
44 Palm-nut Vulture	2 Hluhluwe GR
45 Lammergeier	1 Mtunsine
46 African Fish Eagle	1 Sani Pass,1 Lesotho
47 Osprey	Sedd 9 dagar
48 Bateleur	4 Richards Bay,1 St Lucia
49 Black-breasted Snake Eagle	3 Hluhluwe GR,1 Mkuze GR
50 Brown Snake Eagle	1 Mkuze GR,1 Mkuze GR- Wakkerstroom
51 Southern Banded Snake Eagle	1 Nibele Peninsula
52 Tawny Eagle	1 Bonamanzi
53 Verreaux's Eagle	1 Bonamanzi- Mkuze GR
54 Martial Eagle	2 Sani Pass
55 African Crowned Eagle	3 Hluhluwe GR,1 Bonamanzi- Mkuze GR,1 Mkuze GR
56 Long-crested Eagle	1 Weza Ngele,1 Dlinza forest,1 Hluhluwe GR,2 Bonamanzi,1 Mkuze GR
57 Booted Eagle	Sedd 5 dagar
58 European Honey Buzzard	2 Hluhluwe GR
59 Jackal Buzzard	2 Sani Pass
60 Wahlberg's Eagle	Sedd 6 dagar
61 Steppe Buzzard	Sedd 5 dagar
62 African Harrier-hawk	Sedd 10 dagar
63 African Marsh Harrier	Sedd 4 dagar
64 Black Harrier	Sedd 6 dagar
65 Yellow-billed Kite	1 Matatiele
66 Black-shouldered Kite	Sedd 11 dagar
67 Little Sparrowhawk	Sedd 6 dagar
68 Rufous-chested Sparrowhawk	1 Mkuze GR
69 Black Sparrowhawk	1 Craighton
70 African Goshawk	1 Ongoye forest
71 Lanner Falcon	1 Dlinza forest,1 Hluhluwe GR
72 Peregrine Falcon	1 Highover GR,2 Hluhluwe GR
73 Rock Kestrel	1 Lake Eland GR
74 Swainson's Spurfowl	1 Lesotho
75 Red-winged Francolin	1 Wakkerstroom
76 Grey-winged Francolin	1 Sani Pass
77 Crested Francolin	1 Lesotho,2 Sani Pass,2 Wakkerstroom
78 Helmeted Guineafowl	7 Bonamanzi,2 Mkuze GR
79 Crested Guineafowl	Sedd 11 dagar
80 Common Ostrich	Sedd 6 dagar
81 Common Quail	1 Wakkerstroom
82 Black-rumped Buttonquail	1 Sani Pass,5 Craighton,3 Wakkerstroom
83 Common Moorhen	1 Craighton
	Sedd 7 dagar

84 Red-knobbed Coot	Sedd 6 dagar
85 African Purple Swamphen	Sedd 5 dagar
86 Black Crake	4 Darvill Resources Park,3 Richards Bay,1 Musi Pans
87 African Jacana	Sedd 5 dagar
88 African Rail	1 Mount Currie NR,2 Wakkerstroom
89 Buff-spotted Flufftail	1 Highover GR
90 Red-chested Flufftail	1 Private Reserve N Johannesburg
91 Grey Crowned Crane	48 Craighton,8 Wakkerstroom
92 Blue Crane	2 Oribi Gorge-Underberg,2 Matatiele,2 Craighton,2 Wakkerstroom
93 Secretarybird	3 Wakkerstroom
94 Denham's Bustard	2 Matatiele,1 Highover GR
95 Barrow's Korhaan	2 Wakkerstroom
96 Blue Korhaan	7 Wakkerstroom
97 Northern Black Korhaan	1 Suikersbosrand NR
98 Black-bellied Bustard	Sedd 5 dagar
99 Black-winged Stilt	Sedd 5 dagar
100 Pied Avocet	1 Nibele Peninsula
101 Ringed Plover	2 Richards Bay
102 Kittlitz's Plover	20 Darvill Resources Park,1 Musi Pans
103 Three-banded Plover	20 Darvill Resources Park,4 Hluhluwe GR
104 White-fronted Plover	10 Richards Bay
105 Greater Sand Plover	3 Richards Bay
106 Senegal Lapwing	2 St Lucia
107 Black-winged Lapwing	2 Craighton
108 Crowned Lapwing	4 Nibele Peninsula,8 Wakkerstroom
109 Wattled Lapwing	5 St Lucia,6 Nibele Peninsula,2 Wakkerstroom
110 Blacksmith Lapwing	Sedd 5 dagar
111 Crab Plover	1 Richards Bay
112 Grey Plover	5 Richards Bay
113 Ruff	Sedd 5 dagar
114 Curlew Sandpiper	20 Richards Bay
115 Sanderling	10 Richards Bay,1 St Lucia,20 Nibele Peninsula
116 Little Stint	10 Richards Bay
117 Terek Sandpiper	10 Richards Bay,1 St Lucia,50 Nibele Peninsula
118 Common Sandpiper	5 Richards Bay,1 Bonamanzi
119 Wood Sandpiper	20 Darvill Resources Park,3 Musi Pans
120 Common Greenshank	2 Richards Bay,3 St Lucia
121 Marsh Sandpiper	2 Nibele Peninsula
122 Whimbrel	Common Richards Bay
123 Eurasian Curlew	3 Richards Bay
124 African Snipe	1 Mount Currie NR,3 Darvill Resources Park
125 Collared Pratincole	Sedd 4 dagar
126 Water Thick-knee	10 Bonamanzi
127 Caspian Tern	1 Richards Bay,3 St Lucia

128 Grey-headed Gull	10 Richards Bay,10 Nibele Peninsula,10 St Lucia
129 Lesser Crested Tern	2 Richards Bay
130 Sandwich Tern	3 Richards Bay
131 Swift Tern	3 Richards Bay,20 St Lucia
132 Common Tern	50 Richards Bay,1 St Lucia
133 Whiskered Tern	Sedd 5 dagar
134 White-winged Tern	1 Richards Bay,1 Wakkerstroom
135 Speckled Pigeon	20 Lake Eland GR,50 Lesotho,30 Wakkerstroom
136 African Olive Pigeon	3 Craighton,1 Highover GR-Eshowe
137 Eastern Bronze-naped Pigeon	5 Dlinza forest
138 Red-eyed Dove	Sedd 10 dagar
139 Cape Turtle-dove	Sedd 9 dagar
140 Laughing Dove	Sedd 4 dagar
141 Emerald-spotted Wood Dove	Sedd 8 dagar
142 Tambourine Dove	Sedd 5 dagar
143 African Green Pigeon	3 St Lucia,2 Musi Pans
144 Cape Parrot	20 Craighton
145 Livingstone's Turaco	15 St Lucia
146 Knysna Turaco	4 Oribi Gorge,2 Weza Ngele
147 Purple-crested Turaco	Sedd 6 dagar
148 Red-chested Cuckoo	Sedd eller hörd 13 dagar
149 Jacobin Cuckoo	2 Sani Pass,2 Mkuze GR
150 Black Cuckoo	Sedd eller hörd 5 dagar
151 Klaas's Cuckoo	1 Bonamanzi
152 African Emerald Cuckoo	1 Bonamanzi
153 Dideric Cuckoo	Sedd eller hörd 9 dagar
154 Burchell's Malkoha	Sedd 7 dagar
155 Green Malkoha	2 St Lucia
156 Giant Eagle-owl	1+1pull Mkuze GR
157 Spotted Eagle-owl	1 Mkuze GR- Wakkerstroom
158 Fiery-necked Nightjar	1 Wakkerstroom
159 Swamp Nightjar	2 St Lucia
160 Alpine Swift	1 Sani Pass,10 Craighton
161 African Swift	Sedd 4 dagar
162 Little Swift	Sedd 7 dagar
163 Horus Swift	5 Sani Pass,10 Wakkerstroom
164 White-rumped Swift	Sedd 4 dagar
165 African Palm Swift	Sedd 5 dagar
166 Narina Trogon	Sedd 5 dagar
167 African Broadbill	1 Bonamanzi
168 Speckled Mousebird	Sedd 12 dagar
169 Red-faced Mousebird	3 Mkuze GR
170 Giant Kingfisher	1 Oribi Gorge,1 Richards Bay,1 St Lucia
171 Pied Kingfisher	Sedd 6 dagar
172 African Pygmy Kingfisher	1 Nibele Peninsula,3 Mkuze GR

173 Malachite Kingfisher	1 Bonamanzi
174 Brown-hooded Kingfisher	Sedd 8 dagar
175 Striped Kingfisher	2 Mkuze GR
176 European Bee-eater	Sedd 4 dagar
177 Little Bee-eater	2 Mkuze GR
178 Blue-cheeked Bee-eater	3 St Lucia 2 Mkuze GR
179 Lilac-breasted Roller	1 Hluhluwe GR, 1 Bonamanzi- Nibele Peninsula, 1 Mkuze GR- Wakkerstroom
180 Broad-billed Roller	1 Mkuze GR, 1 Musi Pans
181 Southern Ground Hornbill	3 Craighton
182 Trumpeter Hornbill	Sedd 7 dagar
183 Crowned Hornbill	Sedd 6 dagar
184 African Hoopoe	Sedd 6 dagar
185 Green Woodhoopoe	3 Oribi, 2 Hluhluwe GR, 5 Mkuze GR
186 Common Scimitarbill	2 Mkuze GR
187 Brown-backed Honeyguide	1 Craighton
188 Lesser Honeyguide	1 Craighton, 1 St Lucia
189 Scaly-throated Honeyguide	Sedd 4 dagar
190 Crested Barbet	1 Hluhluwe GR, 2 Musi Pans
191 White-eared Barbet	Common Dlinza and Ongoye forest, 12 St Lucia
192 Green Barbet	2 Ongoye forest
193 Black-collared Barbet	Sedd 4 dagar
194 Yellow-rumped Tinkerbird	1 Highover GR
195 Red-fronted Tinkerbird	1 Mtunsine, 1 Mkuze GR, 1 Musi Pans
196 Ground Woodpecker	10 Matatiele, 10 Sani Pass and Lesotho
197 Red-throated Wryneck	1 Sani Pass, 1 Wakkerstroom
198 Cardinal Woodpecker	4 Hluhluwe GR, 1 St Lucia, 1 Wakkerstroom
199 Olive Woodpecker	1 Oribi Gorge, 1 Highover GR, 1 Ongoye forest
200 Golden-tailed Woodpecker	Sedd 8 dagar
201 Knysna Woodpecker	1 Oribi Gorge
202 Eastern Clapper Lark	2 Wakkerstroom
203 Sabota Lark	Common Hluhluwe GR, 2 Mkuze GR
204 Large-billed Lark	2 Lesotho
205 Rufous-naped Lark	Sedd 7 dagar
206 Red-capped Lark	1 Matatiele, 10 Wakkerstroom
207 Eastern Long-billed Lark	4 Wakkerstroom
208 Rudd's Lark	1 Wakkerstroom
209 Botha's Lark	3 Wakkerstroom
210 Pink-billed Lark	1 Wakkerstroom
211 Spike-heeled Lark	3 Wakkerstroom
212 Red-breasted Swallow	20 St Lucia, common Bonamanzi
213 South African Cliff Swallow	20 Wakkerstroom, 10 Suikersborand NR
214 Greater Striped Swallow	Sedd 4 dagar
215 Lesser Striped Swallow	Sedd 11 dagar
216 Barn Swallow	Sedd 10 dagar

217 White-throated Swallow	1 Weza Ngele,3 Wakkerstroom
218 Wire-tailed Swallow	5 Bonamanzi,1 Musi Pans
219 Black Saw-wing	2 Oribi Gorge,5 Craighton
220 Blue Swallow	4 Highover GR
221 Plain Martin	5 Darvill Resources Park
222 Collared Sand Martin	2 Sani Pass
223 Banded Martin	Common Wakkerstroom
224 Rock Martin	Sedd 4 dagar
225 Square-tailed Drongo	Sedd 5 dagar
226 Fork-tailed Drongo	Sedd 10 dagar
227 Black Cuckoo-shrike	1 Highover GR
228 Eastern Black-headed Oriole	Sedd 7 dagar
229 House Crow	1 Durban
230 Cape Crow	Sedd 5 dagar
231 Pied Crow	Sedd 9 dagar
232 White-necked Raven	Sedd 4 dagar
233 Southern Black Tit	3 Hluhluwe GR,1 Mkuze GR
234 Grey Tit	1 Lesotho
235 Dark-capped Bulbul	Sedd alla dagar
236 Terrestrial Brownbul	6 St Lucia,4 Bonamanzi
237 Bush Blackcap	2 Sani Pass
238 Sombre Greenbul	10 Highover GR,1 St Lucia,1 Bonamanzi
239 Yellow-bellied Greenbul	Sedd 7 dagar
240 Yellow-streaked Greenbul	3 Dlinza forest
241 Eastern Nicator	1 St Lucia
242 Olive Thrush	Sedd 6 dagar
243 Kurrichane Thrush	1 Hluhluwe GR,1 Bonamanzi,2 Mkuze GR
244 Orange Ground-thrush	2 Weza Ngele
245 Spotted Ground-thrush	1 Dlinza forest
246 Cape Rock Thrush	Sedd 4 dagar
247 Sentinel Rock Thrush	5 Lesotho,1 Wakkerstroom
248 Drakensberg Rock-jumper	1 Sani Pass,2 Lesotho
249 Sickie-winged Chat	Common Sani Pass,Lesotho
250 Familiar Chat	2 Oribi,1 Lake Eland GR,1 Sani Pass
251 Capped Wheatear	2 Suikersborand NR
252 Mountain Wheatear	1 Matatiele,1 Sani Pass,2 Lesotho
253 African Stonechat	Sedd 5 dagar
254 Buff-streaked Chat	1 Sani Pass,2 Lesotho,2 Wakkerstroom
255 Southern Anteater Chat	Common Wakkerstroom
256 Mocking Cliff Chat	1 Oribi Gorge
257 Cape Robin-chat	5 Sani Pass,Lesotho,5 Wakkerstroom,1 Private Reserve N Johannesburg
258 Red-capped Robin-chat	1 Eshowe,Common St Lucia, Bonamanzi, Nibele Peninsula, Hluhluwe GR
259 Chorister Robin-chat	1 Dlinza forest
260 Bearded Scrub Robin	2 Hluhluwe GR,3 Mkuze GR

261 Brown Scrub Robin	3 St Lucia,1 Bonamanzi
262 White-browed Scrub Robin	1 Hluhluwe GR,1 Bonamanzi,1 Mkuze GR
263 Yellow-throated Woodland Warbler	3 Weza Ngele
264 Grey Penduline Tit	2 Mkuze GR
265 Barratt's Warbler	1 Sani Pass
266 Broad-tailed Warbler	1 Highover GR
267 Little Rush Warbler	1 Darvill Resources Park,2 Hluhluwe GR,1 Wakkerstroom
268 Lesser Swamp Warbler	2 Wakkerstroom
269 African Reed Warbler	1 Darvill Resources Park,1 Richards Bay,2 Wakkerstroom
270 Dark-capped Yellow Warbler	3 Sani Pass
271 Cape Grassbird	3 Sani Pass
272 Green-backed Camaroptera	Sedd eller hörd 9 dagar
273 Fairy Flycatcher	5 Lesotho
274 Long-billed Crombec	1 Hluhluwe GR
275 Layard's Tit-babbler	2 Lesotho
276 Bar-throated Apalis	1 Weza Ngele,3 Hluhluwe GR
277 Rudd's Apalis	4 St Lucia,2 Mkuze GR
278 Yellow-breasted Apalis	1 St Lucia,2 Bonamanzi,1 Mkuze GR
279 Zitting Cisticola	Sedd 7 dagar
280 Cloud Cisticola	3 Wakkerstroom
281 Pale-crowned Cisticola	2 Mount Currie NR,2 Craighton,2 Wakkerstroom
282 Wing-snapping Cisticola	5 Craighton,3 Wakkerstroom
283 Rattling Cisticola	Sedd 6 dagar
284 Wailing Cisticola	5 Sani Pass,1 Highover GR,3 Wakkerstroom
285 Lazy Cisticola	1 Highover
286 Croaking Cisticola	1 Lake Eland GR,1 Craighton,1 Hluhluwe GR
287 Rufous-winged Cisticola	1 Nibele Peninsula,1 Musi Pans
288 Levillant's Cisticola	Sedd 6 dagar
289 Red-faced Cisticola	1 Musi Pans
290 Tawny-flanked Prinia	Sedd 8 dagar
291 Karoo Prinia	1 Sani Pass
292 Drakensberg Prinia	1 Sani Pass
293 Southern Black Flycatcher	5 Highover GR
294 Ashy Flycatcher	3 Highover GR
295 African Dusky Flycatcher	1 Oribi Gorge,1 Highover GR
296 Grey Tit-flycatcher	2 St Lucia
297 Blue-mantled Crested Flycatcher	3 St Lucia,2 Mkuze GR
298 African Paradise Flycatcher	Sedd 7 dagar
299 Cape White-eye	Sedd 5 dagar
300 African Yellow White-eye	2 St Lucia
301 Cape Batis	1 Oribi Gorge,1 Xumeni
302 Woodward's Batis	3 St Lucia,2 Bonamanzi
303 Chinspot Batis	2 Nibele Peninsula,2 Mkuze GR
304 Black-throated Wattle-eye	2 Mtunsine

305 African Pied Wagtail	Sedd 4 dagar
306 Cape Wagtail	Sedd 6 dagar
307 Long-billed Pipit	1 Wakkerstroom
308 African Rock Pipit	1 Lesotho
309 Mountain Pipit	2 Lesotho
310 African Pipit	Sedd 4 dagar
311 Plain-backed Pipit	1 Lake Eland GR,1 Highover GR,1 Wakkerstroom
312 Yellow-breasted Pipit	2 Matatiele,1 Wakkerstroom
313 Cape Longclaw	5 Craighton,2 Nibele Peninsula,10 Wakkerstroom
314 Yellow-throated Longclaw	Sedd 4 dagar
315 Rosy-throated Longclaw	2 Nibele Peninsula
316 Red-backed Shrike	Sedd 4 dagar
317 Common Fiscal	Sedd 12 dagar
318 Southern Boubou	Sedd eller hörd 5 dagar
319 Brown-crowned Tchagra	1 Hlulhuwe GR
320 Black-crowned Tchagra	2 Hlulhuwe GR
321 Bokmakierie	3 Matatiele,2 Sani Pass
322 Olive Bush Shrike	1 St Lucia,2 Bonamanzi,1 Wakkerstroom
323 Orange-breasted Bush Shrike	3 Bonamanzi,1 Mkuze GR
324 Gorgeous Bush Shrike	Sedd eller hörd 5 dagar
325 Black-backed Puffback	Sedd 7 dagar
326 Cape Glossy Starling	Sedd 6 dagar
327 Black-bellied Starling	Sedd 7 dagar
328 Violet-backed Starling	Sedd 6 dagar
329 Red-winged Starling	Sedd 7 dagar
330 Common Myna	Sedd 8 dagar
331 African Pied Starling	Sedd 4 dagar
332 Red-billed Oxpecker	5 Hlulhuwe GR,10 Mkuze GR
333 Gurney's Sugarbird	2 Sani Pass
334 Malachite Sunbird	5 Matatiele,10 Sani Pass,Lesotho,1 Wakkerstroom
335 Amethyst Sunbird	Common Oribi,1 Highover GR,1 Hlulhuwe GR
336 Scarlet-chested Sunbird	2 Bonamanzi,4 Mkuze GR
337 Eastern Olive Sunbird	1 Oribi Lodge,2 Ongoye forest,1 St Lucia
338 Grey Sunbird	1 Ongoye forest,1 St Lucia
339 Collared Sunbird	Sedd 6 dagar
340 White-bellied Sunbird	1 Oribi Lodge,10 Mkuze GR
341 Greater Double-collared Sunbird	2 Sani Pass,1 Craighton
342 Marico Sunbird	3 Bonamanzi,5 Mkuze GR
343 Common Purple-banded Sunbird	2 Richards Bay,4 Nibele Peninsula
344 House Sparrow	Sedd 4 dagar
345 Cape Sparrow	Sedd 4 dagar
346 Southern Grey-headed Sparrow	1 Craighton,2 Nibele Peninsula
347 Yellow-throated Petronia	Sedd 4 dagar
348 Dark-backed Weaver	Sedd 7 dagar
349 Thick-billed Weaver	1 Oribi Gorge,4 Bonamanzi

350 Southern Masked Weaver	1 Hluhluwe GR,common Wakkerstroom
351 Village Weaver	Sedd 6 dagar
352 Lesser Masked Weaver	20 Bonamanzi
353 Spectacled Weaver	2 Oribi Lodge,10 Highover GR,1 Richards Bay
354 Cape Weaver	10 Mount Currie NR
355 Yellow Weaver	Sedd 4 dagar
356 Southern Brown-throated Weaver	1 Richards Bay,10 St Lucia
357 Red-headed Quelea	1 Richards Bay,1 Bonamanzi
358 Yellow-crowned Bishop	10 Wakkerstroom
359 Southern Red Bishop	Sedd 7 dagar
360 Yellow Bishop	Sedd 4 dagar
361 Fan-tailed Widowbird	Sedd 4 dagar
362 White-winged Widowbird	1 Craighton,1 Wakkerstroom
363 Red-collared Widowbird	Sedd 6 dagar
364 Long-tailed Widowbird	Sedd 4 dagar
365 Pin-tailed Whydah	Sedd 9 dagar
366 Long-tailed Paradise Whydah	2 Mkuze GR
367 African Firefinch	2 Craighton
368 Common Waxbill	Sedd 4 dagar
369 Grey Waxbill	2 Bonamanzi
370 Blue Waxbill	Sedd 4 dagar
371 Bronze Mannikin	5 Craighton,2 Richards Bay
372 Red-backed Mannikin	1 St Lucia
373 Orange-breasted Waxbill	2 Private reserve N Johannesburg
374 African Quailfinch	3 Wakkerstroom
375 Green Twinspot	2 St Lucia
376 Pink-throated Twinspot	2 Nibele Peninsula,1 Mkuze GR
377 Yellow Canary	2 Lesotho
378 Brimstone Canary	5 St Lucia
379 Lemon-breasted Seedeater	3 Nibele Peninsula,4 Bonamanzi
380 Yellow-fronted Canary	Sedd 9 dagar
381 Black-throated Canary	4 Wakkerstroom
382 Cape Canary	Sedd 4 dagar
383 Streaky-headed Seedeater	1 Sani Pass
384 Drakensberg Siskin	Common Sani Pass,Lesotho
385 Cinnamon-breasted Bunting	6 Matatiele,1 Sani Pass
386 Cape Bunting	10 Sani Pass,Lesotho
387 Golden-breasted Bunting	12 Hluhluwe GR,1 Mkuze GR

Artlista däggdjur.

Listan följer namnen och systematiken i Field guide to Mammals of southern Africa . third edition 2001.

1. Savannah Baboon	Noterad under tre dagar.
2. Vervet Monkey	Noterad under åtta dagar.
3. Samango Monkey	Fyra ex i Oribi Gorge och två ex. vid Cape Vidal.
4. Red Squirrel	Ett ex i Ongoye Forest. Vår guide kallade den Ongoye Red Squirrel.
5. Slogget's Ice Rat	Allmän på hög höjd i Lesotho
6. Cape Fox	Ett ex. vid Wakkerstrom.
7. Cape Clawless Otter?	Ett ex. av denna art eller Spotted-Necked Otter i våtmarken, Wakkerstrom.
8. Large Grey Mongoose	Ett ex. vid vägen mot Sani Pass.
9. Yellow Mongoose	Två ex. vid Wakkerstrom.
10. Suricate	Tämligen allmän kring Wakkerstrom
11. Spotted Hyena	Ett ex. i Hluhluwe-Umfolozi GR samt två ex i Mkuze GR.
12. Lion	Två ex. i Hluhluwe-Umfolozi GR
13. Leopard	Ett ex. i Hluhluwe-Umfolozi GR och ett i iSimangaliso Wetland Park
14. Rock Dassie	Två ex. vid Sani Pass
15. Plains Zebra	Totalt ca 175 ex. under åtta dagar.
16. Hook-lipped Rhinoceros	Ett ex. i Mkuze GR.
17. Square-lipped Rhinoceros	10 ex. i Hluhluwe-Umfolozi GR, två ex. i iSimangaliso Wetland Park samt 22 ex. (viss dubbelräkning kan ha förekommit) i Mkuze GR.
18. Warthog	Totalt endast 24 ex. under fem dagar. Denna i många delar av Afrika så talrika art var alltså ovanligt sparsamt förekommande.
19. Hippopotamus	Tre ex. i Mkuze GR.
20. Giraffe	Totalt 70 ex. i Hluhluwe-Umfolozi och Mkuze GR.
21. Buffalo	Totalt ca 500 ex. i Hluhluwe-Umfolozi GR samt ett 30-tal ex. i iSimangaliso Wetland Park.
22. Kudu	Totalt 65 ex. i Hluhluwe-Umfolozi och Mkuze GR.
23. Nyala	Totalt över 100 ex. i Hluhluwe-Umfolozi och Mkuze GR samt i Bonamanzi.
24. Bushbuck	Fyra ex. vid Hilltop Camp, Hluhluwe-Umfolozi, samt två ex. i iSimangaliso Wetland Park.
25. Waterbuck	Totalt ca 30 ex. i Hluhluwe-Umfolozi och iSimangaliso Wetland Park.
(26. Lechwe	Ett tiotal ex. vid Wakkerstrom. Inplanterad och långt från sitt normala utbredningsområde.)
27. Mountain Reedbuck	Ett ex. vid Sani Pass
28. Reedbuck	Två ex. i iSimangaliso Wetland Park.
29. Grey Rhebuck	Ett ex. i Matatiele Mountain och ett ex. i Sani Pass.
30. Blue Wildebeest	Totalt ca. 200 under sex dagar.

- 31. Blesbok** Ca 50 ex i Lake Eland GR samt ca tio ex vid Hella Hella Pass. Här med all sannolikhet (åter)inplanterade, men det naturliga utbredningsområdet ligger ganska nära i väster.
- 32. Impala** Över 700 ex under sju dagar. Mest talrika större däggdjuret.
- 33. Steenbok** Ett ex. vid Wakkerstrom.
- 34. Oribi** Talrik i Highover GR som ligger inom artens naturliga utbredningsområde.
- 35. Red Duiker** Ca 25 ex kring St.Lucia och i Mkuze GR. Vid iGwalgwala trail ett helalbinistiskt ex.
- 36. Common Duiker** Ett ex. nära Creighton.

Efter vädjan från Birding Africa har vi inte angett så mycket om våra övernattningsställen. Skådare utanför kommersiella grupper kan dock få en del ytterligare information genom att kontakta stig.holmstedt@gmail.com.